

УДК 070.1:502(497.11)''20''
DOI: 10.5937/pr87-64445
Оригинални научни рад

Политичка ревија
1/2026.
Vol. 87
стр. 75-108

*Милош Јевтић**

Институт за политичке студије, Београд

*Ненад Спасојевић***

Институт за политичке студије, Београд

ЕКОЛОШКИ ДИСКУРС МЕДИЈА У СРБИЈИ***

Сажетак

Аутори у овом раду истражују на који начин су медији у Србији извештавали о еколошким проблемима, са циљем да се утврди њихова фреквентност, садржајна структура и доминантне теме у насловима новинских издања и интернет портала. Актуелност и релевантност изабране теме своје утемељење налази у истраживањима јавног мњења која су доследно указала на раст заинтересованости грађана за питања угрожености животне средине. Другим речима, еколошки проблеми, климатске промене и енергетске транзиције, на различите начине и у различитој мери, добијају на значају међу

* Имејл адреса: milos.jevtic@ips.ac.rs;
ORCID: 0000-0002-3913-8993.

** Имејл адреса: nenad.spasojevic@ips.ac.rs;
ORCID: 0000-0002-8677-3834.

*** Овај рад је настао као резултат научноистраживачког рада у оквиру Института за политичке студије који финансира Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије. Рад је представљен је у оквиру конференције „Перспективе политичких наука у савременом друштву IV”, одржане 4–5. децембра 2025. године у организацији Института за политичке студије, Београд.

јавности у Србији. Сходно томе, анализа садржаја је спроведена на узорку текстова објављених у различитим новинским издањима и интернет порталима у периоду од 2015. до 2025. године. Одабрани временски интервал омогућава увид у лонгитудинални значај ових тема за канале масовног информисања, који се огледа у броју наслова, али и у шири еколошки и економски контекст (планирање изградње мини-хидроелектрана, загађења ваздуха, најаву нових рударских пројеката и др.). Анализа је ограничена на наслове као главне носиоце информација текста, који усмеравају читаоце према њиховим интересовањима. У анализи текстова коришћена је комбинација квантитативне и квалитативне анализе како би се обухватио шири спектар карактеристика медијског дискурса: заступљеност различитих еколошких проблема, стил и информативност извештавања, присуство критичког или сензационалистичког начина писања и слично.

Кључне речи: еколошки проблеми, медији, анализа садржаја, Република Србија

УВОД

У протеклих десет година у Србији је дошло до значајног раста интересовања грађана за еколошка, климатска и енергетска питања. Ови међусобно прожети изазови представљају хроничне проблеме за друштва широм света. Другим речима, иако је очигледно њихово присуство, како у Србији данас, тако и у претходним деценијама, стиче се утисак (посматрајући наративе у јавности) да су се еколошки проблеми у значајној мери интензивирали и развили у

последњих пар година. Међутим, разлог присутности ових тема у јавности у Србији превасходно је последица раста броја информација, како кроз деловање медија, тако и захваљујући ангажману стручне јавности, цивилног друштва и других актера. За такав развој броја информација највише су заслужни дигитални начини информисања, попут интернет портала и мобилних апликација, који су мотивисале грађане да се више заинтересују и ближе упознају са овим проблемима.

Уважавајући описану проблематику, ово истраживање је засновано на прикупљању и анализи секундарне грађе. Анализом одређених медија у Србији, фокус је усмерен на својства дискурса о еколошким питањима који се одржавају кроз средства масовног информисања – динамика фреквентности вести, главне поруке које читаоци могу уочити и слично. Описана методолошка поставка би требало да помогне у испитивању колико је деловање научне заједнице, а посебно организација цивилног друштва (ОЦД) кроз њихову усмереност на тематику, утицало на раст заинтересованости грађана посматрано кроз призму медијског извештавања. Аутори овог рада сматрају да се веза између заинтересованости јавног мњења и активности наведених актера може (макар делимично) уочити кроз институционализацију различитих порука о еколошким питањима. Другим речима, (пре)обликовање наратива у медијима о потреби за одлучнијим деловањем друштва у процесу стварања еколошки и енергетски прихватљивијег окружења могуће је посматрати као спону између опште популације и појединаца који су специјализовани за описане проблеме.

СИСТЕМАТСКИ ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

Еколошки, климатски и енергетски изазови на глобалном нивоу

Еколошки проблеми представљају изазов са којим се човечанство сусреће већ дужи временски период. Иако процес њиховог решавања траје оквирно од друге половине 20. века, ови проблеми и даље се сматрају савременим изазовом који негативно утиче по квалитет животног окружења, а самим тим и по друштво (Nadić 2012). Концепт еколошке безбедности је развијен како би управо указао на озбиљност и ширину еколошких ризика, и „подразумева веома сложен процес супротстављања угрожавању из било ког извора било које врсте и било које компоненте природне целине укључујући и људско друштво, при чему се остварује неки степен заштићености од опасности по егзистенцију, потребе и интересе” (Arežina 2010, 172). Препознавање све веће еколошке и климатске неизвесности бива формализовано кроз Климатски самит одржан 2015. године у Паризу и усвајање Париског климатског споразума (*The Paris Agreement*), чиме је свет ушао у нову епоху борбе са климатским променама (Falkner 2016; Todić 2021). Година 2015. се стога може узети као референтна тачка од које се човечанству не оставља превише простора и могућности уколико не посегне за конкретним променама. У складу са реченим, примећена је „ужурбана” глобална енергетска транзиција, подстакнута климатским циљевима да се до краја века раст глобалне температуре ограничи на 2° (UNFCCC 2015), коју између осталог карактерише заокрет ка алтернативним изворима енергије. Извештаји указују на раст обновљивих извора енергије (ОИЕ), пре свега производње енергије из капацитета ветра и сунца. На пример, по подацима Ембера (*Ember*) за прву половину 2025. године, производња ОИЕ престигла је енергију произведену из фосилних горива, учествујући у

укупној светској производњи са 34,3% (Wiatros-Motyka and Rangelova 2025).

Десетогодишња перспектива развоја еколошке свести јавности у Србији

У околностима друштвене и економске транзиције у Србији, еколошка питања дуги временски период нису могла наћи своје место у агендама политичких одлучилаца (Spasojević 2022c, 284–285). Занимљиву чињеницу представља податак да је Република Србија тек од 2017. године у континуитету имала ресорно министарство задужено за област заштите животне средине (ZIDZM 2017). Реформски пут Србије, дакле, одликују значајно кашњење за нивоом држава чланица Европске уније (ЕУ), што се огледа и у домену решавања еколошких проблема.

Међутим, генеза развоја информација о еколошким проблемима и изазовима бележи снажан раст за период од последњих десет година. Први пример реченог је планирана градња на стотине мини хидроелектрана (МХЕ), која је почела да се „појављује” у јавности од 2015. године, са врхунцем интересовања јавног мњења од 2017. године. Деловање локалних заједница удружених кроз један вид „покрета” под називом „Одбранимо реке Старе планине”, уз значајну подршку научне заједнице и организација цивилног друштва, подстакло је јавност да открије штетност овог вида производње енергије по животну средину. Поред Старе планине, изградња преко 800 оваквих објеката била је планирана на рекама и потоцима широм Србије (Mišić and Obyedenkova 2022, 687–689; Simonović et al. 2021). Иако се неколико година уназад чинило да се са плановима градње нових МХЕ донекле стало, током 2025. године поново је „оживела” идеја о наставку њихове изградње на реци Студеници. Процеси који су у том правцу покренути изнова су подстакли јавност, а посебно у локалној заједници на реаговање (Spasić 2025; Portal Krug 2025).

Пошто је тема градње МХЕ достигла свој врхунац интересовања јавности у Србији на прелазу из 2019. на 2020. годину, током грејне сезоне, на значају почиње да добија и питање квалитета ваздуха. Активности грађанског мерења квалитета ваздуха кроз мреже активиста на локалном нивоу указале су да се поред познатих индустријских средина (попут Бора, Смедерева, Обреновца) и друге средине налазе заправо у веома неповољном положају (Tasić et al. 2023; Zelena Srbija 2024). Слично теми МХЕ, из године у годину, јавност у Србији се и са темом загађења ваздуха ближе упознавала (кроз прекорачења дозвољених граница за различите материје и ризицима по здравље), чему је у великој мери допринело деловање ОЦД посебно на локалном нивоу. Поред тога, савремени дигитални алати информисања у виду мобилних апликација ЕрКер (*AirCare*), иксЕко (*xEco Vazduh*) и Ајкјуер ЕрВижуал (*IQAir AirVisual*),¹ омогућили су информације грађанима у реалном времену о загађености ваздуха (Spasojević 2022a, 210). Описани чиниоци, уз различите пројектне активности на локалу, довели су до високог позиционирања ове теме у јавности за кратко време и подстакли су институције на додатно деловање (Arežina and Spasojević 2022). На темељима свести која се развила о постојању еколошких проблема – МХЕ и загађење ваздуха – тема рударења стратешког ресурса (литијум у области Јадра) довела је еколошке теме током 2024. године поновно у сам врх медијског извештавања. Истраживачке активности на терену од стране компаније Рио Тинто (*Rio Tinto*) кроз пројекат „Јадар”, кулминирале су масовним протестима у којима су активисти и грађани заправо интегрисали различите еколошке проблеме (Pešić and Vukelić 2025, 105–109). Недуго затим, у јавности су откривени планови за истраживање различитих рудних ресурса у бројним местима у Србији (Marković 2022). Треба нагласити да је рударење литијума у

¹ Више о самим апликацијама и њиховом функционисању, те доступности података, може се проверити на званичним интернет страницама или преузимањем апликација.

више наврата последњих година имало „топло-хладно” фазе, односно обуставе, те поновна покретања пројекта, што је сваки пут изнова активирало јавност (Balkan Green Energy News 2024).

Када су у питању ОИЕ, на територији Војводине су током 2015. и 2016. године у рад пуштени први ветропаркови, што се сматра полазном основом енергетске транзиције у Србији. Институције у Србији су кроз процес усклађивања са политикама ЕУ у области енергетике посредством Енергетске заједнице и кроз све веће интересовање инвеститора, почели да препознају значај енергетске транзиције (Spasojević 2022b, 36–37, 43–44). Након отварања ветропаркова у Јужном Банату, уследио је благи пад отварања нових постројења током 2020–2024. године, при чему је тај период обележило окретање и ка развоју соларних потенцијала. Иако са кашњењем у односу на ЕУ, отпочело је стварање основе за улагање, али и пружање прилике грађанима да постану прозјумери електричне енергије из соларних потенцијала (Ђуришић и Шкрбић 2022, 3–6), међутим ни то није довело до веће диверзификације енергетског система. Република Србија се и данас у највећој мери ослања на енергију која се добија из термоелектрана (као и ТЕ-ТО постројења) 65,24%, старе велике хидроелектране чине удео од 29,74%, док су остали ОИЕ у збиру на око 5% (AERS 2025, 26–27).

Описани проблем је утолико значајнији уколико се анализирају истраживања јавног мњења у Србији у претходних неколико година. На пример, према истраживању које су спровели Гаљак и Будић, грађани у Србији су негативно оцењивали фосилна горива (просеци су били – угаљ око 2,20, нафта 2,16, аиолебољејестајао самоприроднигасапросечном оценом 3,23). Насупрот томе, перцепција ОИЕ (просечне оцене – ветар 3,83 и солар 4,03) јасно указује да јавност све више преферира подршку чистијим изворима енергије (Galjak and Budić 2024, 5–6, 9). Такође, према подацима годишњег истраживања УНДП Србија (*United Nations Development Programme*) и агенције ЦеСИД током 2025. године, грађане

Србије највише брину конкретни еколошки проблеми попут загађења ваздуха, дивљих депонија, квалитет вода, климатских промена и др. Више од три четвртине грађана сматра да је привреда и индустрија најодговорнија за то што је ваздух загађен – 77%, док 57% верује да ће климатске промене у будућности бити још већа опасност (UNDP Србија 2025). На крају, у годишњим истраживањима Кривне организације младих Србије (КОМС), заинтересованост за тему животне средине била је високо позиционирана, те су у периоду од 2021. до 2025. године млади ову тему истицали са распоном од 35,1% до 53,4% одабира (Stojanović, Ivković i Kalićanin 2025). Деловањем грађана и цивилног сектора, те афирмацијом појединих тема у јавности и политички актери су препознали њихов значај за друштво (Spasojević 2021). Након вишегодишњег непостојећег или „маргиналног” учешћа, од избора за одборнике Градске скупштине Београда и Народне скупштине Србије 2022. године, по први пут су актери који су директно усмерени на еколошке теме успели да остваре двоцифрени број представника у овим телима (Simić i Spasojević 2022, 151–152).

На илустровани развој свести и информисаности јавности у Србији о различитим еколошким, енергетским и климатским темама, највећи утицај имали су научне заједнице, ОЦД, активисти и медији. Међусобном сарадњом ових актера описане теме стекле су висок степен популаризације код различитих старосних категорија и критичко промишљање о постојећим проблемима се појачало (Spasojević 2022а, 209–211). Штавише, деловањем различитих ОЦД на локалном нивоу, као и еколошких активиста, посебно се подстакао развој информисаности и друштвеног учешћа грађана у мањим срединама (Vukelić, Petrović, and Kukuridi 2021). Још један чинилац који је позитивно деловао на информисаност јавности јесте настанак уско специјализованих портала који се баве истраживањима и извештавањем у еколошким, енергетским и климатским темама као што су *Клима101*, *Балкан Грин Енерџи Њуз* (*Balkan Green Energy News*) и *Енергетски портал* (Spasojević

2022а, 209), а од скорије и портал *Зелена Србија* у склопу агенције *Бета*. Извештавања ових портала су често дељена од стране тзв. мејнстрим медија, при чему је освешћивање јавности додатно подстакнуто и садржином текстова (нагласак је на анализама стручњака из различитих научних области). Посебан допринос у информисању јавности о постојању различитих еколошких проблема имају и медији усмерени на истраживања проблема на локалном нивоу. Готово по правилу, они покрећу еколошка и социјална питања, откривају проблеме и захтевају одговорност институција, а њихов рад се сусреће са бројним политичким, економским и институционалним притисцима. Грађани на локалне медије гледају као на „јавне сервисе”, пошто они могу постићи значајне помаке у откривању злоупотреба и решавању хитних проблема (па и еколошких), али ретко успевају да дугорочно и проактивно утичу на јавне политике и квалитет живота у заједницама (Krstić 2022). Препознавање значаја бављења еколошким и климатским темама није ограничено на специјализоване портале и локалне медије. На пример, анализа медијског извештавања о овим темама за период 2018–2021. године указала је да оне бележе постепени раст заступљености, што имплицира да у ранијем периоду нису биле у значајнијој мери присутне. Ипак, медији су из године у годину све више препознавали њихов значај, уводећи нове теме и подтеме. Такође, значајан део садржаја био је преузет од домаћих и међународних новинских агенција, што указује на потребу за већим бројем новинара који би се специјализовали за извештавање о еколошким и климатским питањима (Spasojević i Milović 2021).

Опште узев, улога медија је да информишу јавност, али они неретко могу изазвати одређени вид „моралне панике”, на шта је указала анализа извештавања медија током 2024. године у контексту протеста против рударења литијума (Tasić 2024, 156–159). Прецизније, *Ало* и *Информер* користе се сензационалистичким и помпезним насловима у циљу представљања протесног деловања као друштвено дестабилизујућег. Наспрам њих су *Н1* и *Данас*, који фокус

стављају на последице које би пројекат Јадар имао по животну средину, али уз такође присутне облике моралне панике у нешто мањем обиму. На крају, *Политика* и *Блиц* такође се користе наративима који у различитим опсезима садрже моменте моралне панике о протестима, што свеукупно, према Тасићевој, може довести до појаве веће поларизације у друштву. Самим тим, значај медија у информисаности јавног мњења се не може преценити. Међутим, потребно је уважити стално присутан ризик од поларизације друштва услед медијског ширења емотивно шаржираних порука. Управо је овај однос између користи и штете који медији могу донети развоју свести о еколошким питањима био предмет деценијске анализе описане у даљем тексту.

СТРУКТУРА ИСТРАЖИВАЊА И АНАЛИТИЧКА СТРАТЕГИЈА

Методолошка поставка истраживања обухвата неколико сегмената. Прво, узорак истраживања чине званичне интернет странице три национална медија: *Блиц*, *Данас* и *Политика*. Њихов одабир заснован је на испуњењу следећих критеријума: континуитет интернет деловања у периоду 2015–2025, постојање претраживе и систематизоване архиве, висока продукција текстова, популарност у јавном мњењу (Newman et al. 2025), и различити уређивачки и политички профили који омогућавају поређење дискурса. Прецизније, ова комбинација медија обухвата заступљеност критички оријентисаног и аналитичког дневног листа (*Данас*), масовног и популарног портала (*Блиц*) и најстаријег новинског листа кога карактерише институционално-формални дискурс извештавања (*Политика*). На крају, одабрани медији имају деценијско (поједини и вишедеценијско) деловање у процесу извештавања грађана у Србији, а уз то сви медији имају и штампана и електронска издања.

Друго, одабрани временски интервал анализе је у складу са налазима описаних истраживања о појачаном

интересовању јавног мњења Србије за еколошке проблеме и теме у овом периоду. С друге стране, просторно ограничење наше анализе подразумева да се узоркован садржај односи на Републику Србију и њене грађане.

Треће, претрага интернет портала заснивала се на следећим кључним речима: мини хидроелектране (МХЕ), загађење ваздуха/аерозагађење и литијум (њихови граматички и стилистички облици су дефинисани уз помоћ уредништва анализираних медија). Ови појмови су омогућили обухватање свих домена предмета нашег истраживања, али су истовремено и довољно специфични да омогуће прецизну претрагу и квалитетан корпус јединица. Прецизније, кључне речи су одабране тако да покрију конкретне еколошке проблеме који су привукли пажњу јавности, а који се узгред могу сортирати у три подгрупе и то: конкретан еколошки проблем (загађење ваздуха), обновљиве изворе енергије (МХЕ) и стратешке ресурсе (литијум). Истовремено, ове кључне речи обухватају три кључна елемента (ваздух, воду и земљу) која су имплицитно присутна у дискусији о општим феноменима као што су угроженост животне средине, климатске промене и енергетска политика. Наслови који су прихваћени након претраге задовољили су следеће критеријуме: објављени су у периоду од **1.1.2015.** до **31.12.2025.** године, експлицитно садрже дефинисане кључне речи (или појмове који су нераскидиво повезани са њима), припадају формату новинарског чланка (изузети су интервјуи и други видео садржаји) и доступни су у онлајн форми.

Четврто, анализа наслова је вршена на принципима тематске анализе (Braun and Clarke 2006). У питању је индуктивни метод анализе садржаја са највећим степеном слободе, што значи да су издвојене теме настале на сировим подацима, уз минимално учешће истраживачког искуства и постојеће теоријске основе. Сама анализа је била ступњевита. Први корак је подразумевао темељно упознавање са материјалом и новинарским стилем писања. Након тога, аутори су независно развили иницијални скуп

кодова, који су кроз дискусију ревидирани у коначну кодну шему, за сваки медиј понаособ. На крају, издвојене су теме које обухватно и смислено систематизују листу кодова, при чему су се аутори изнова враћали сировим подацима како би уочили потенцијалне превиде у садржајима.

Пето, квантитативни аспект истраживања заснован је на упоредној анализи учесталости узоркованих наслова. Лонгитудинални дизајн (анализа деценијског тренда извештавања) омогућио је детаљнији увид у временску динамику учесталости за сваки анализирани медиј, пратећи и трендове раста извештавања у контексту активности цивилног друштва које су у претходном делу радНа крају, комбинација квантитативног и квалитативног аспекта истраживања се односи на интеграцију налаза: које издвојене теме (а тиме, посредно, стилови извештавања) представљају доминантне тј. најучесталије садржаје које анализирани медији пласирају и да ли је овај однос функција времена.

РЕЗУЛТАТИ

Пре детаљнијег извештавања о налазима студије, потребно је дати неколико општих напомена. Рестриктивна стратегија узорковања није довела до потпуног елиминисања неподобних наслова: сва три новинска листа садржала су значајан удео недоречених и вишесмислених наслова који се нису могли тематски обрадити, а који су задовољавали критеријуме узорковања нпр. „Због градње мале хидроелектране у Ракити могла би да се умеша и Европа” (Јанаčković 2020). Није могуће закључити да ли се разлог налази у агенди ових медија да „замагле” дискусију о еколошким темама или је у питању просто слобода новинарског стила писања. С друге стране, наслови који су се могли смислено организовати често су били вишеструко кодирани тј. богати значењима. То значи да код сва три анализирана медија постоји дискрепанција између апсолутног броја узоркованих наслова по одређеној кључној

речи и релативне заступљености издвојених тема. Треба напоменути и да је стилистичка специфичност наслова у листу *Блиц* доминантна употреба психички потресних речи, вероватно у циљу скретања пажње читалаца на наслов и наглашавања његове поруке. Преостала два листа су се најчешће задржавала на употреби неутралнијег речника.

На макро нивоу квантитативне анализе, примећен је општи тренд извештавања о три кључна еколошка аспекта. Иако је распон анализе обухватио период од 2015. до 2025. године, укупан број доступних наслова по претрази био је изразито „сиромашан” када су почетне године анализе у питању. Уз то, може се запазити и изражена заступљеност одређених кључних речи/тема у појединим годинама. Описани тренд је у складу са налазима претходних истраживања (нпр. Спасојевић и Миловић 2021), пошто упоредна анализа заступљености наслова показује да се истраживани дневни листови готово уопште нису бавили еколошким изазовима Србије пре него што неки од њих није доспео у жижу јавности.

Што се тиче конкретних поређења дневних листова по кључним речима, издвојено је неколико значајних правилности. Наиме, трендови изражености извештавања о МХЕ су релативно слични између сва три листа. Прецизније, врхунац извештавања је у 2019. години, при чему сва три листа имају мање више упоредив укупан број наслова за све анализиране године (видети Графикон 1).

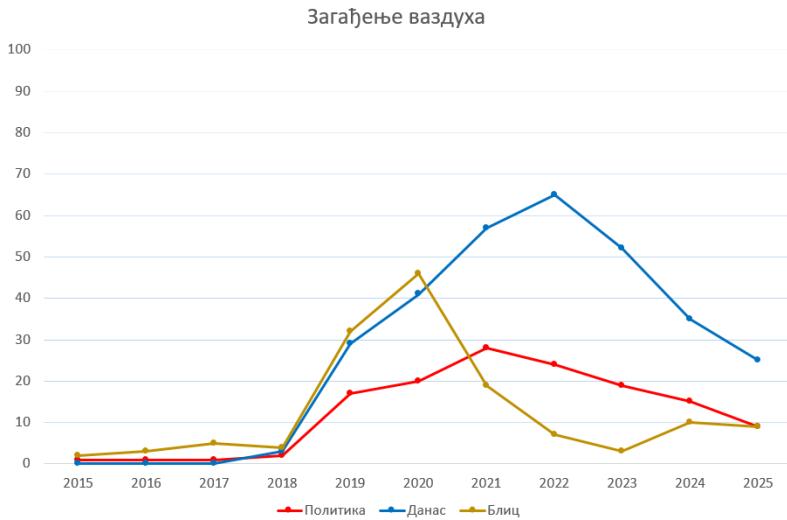
Графикон 1. Број издвојених наслова у дневним листовима по кључној речи „мини-хидроелектране”

Извор: Обрада аутора

Насупрот томе, загађење ваздуха је највише обрађено кроз распон између 2020. и 2022. године, за сва три листа узета заједно. Може се, дакле, претпоставити да је постојала смена заступљености извештавања – од МХЕ ка загађењу ваздуха. Такође, приметан је и већи број наслова у *Данасу* у односу на друга два дневна листа. На крају, треба нагласити да аерозагађење све до 2024. године одржава колику-толику присутност, што се, макар делимично, може објаснити „сезонском” заступљеношћу ове теме – грејна сезона је период најизраженијег загађења ваздуха (видети Графикон 2).

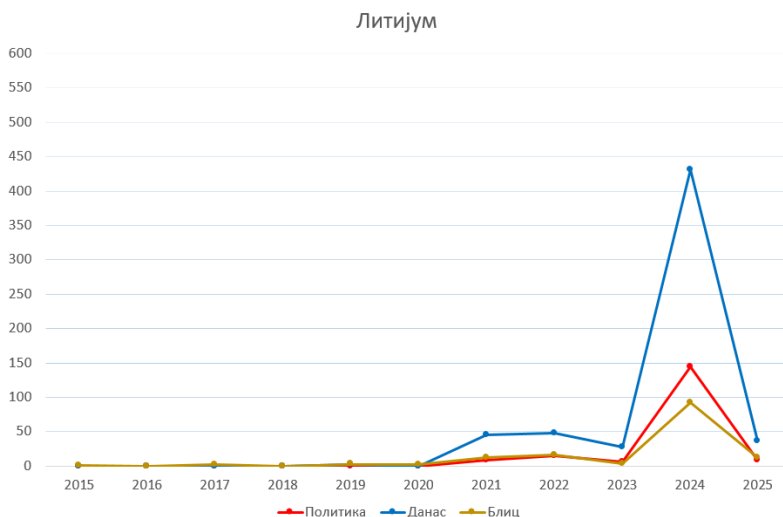
Графикон 2. Број издвојених наслова у дневним листовима по кључној речи „загађење ваздуха”

Извор: Обрада аутора

На крају, још један аргумент за промену популарности кључних речи и еколошких изазова повезаних са њима је видљив на Графикону 3. Наиме, извештавање о пројекту рударења литијума у долини Јадра свој апсолутни врхунац доживљава 2024. године, при чему дневни лист *Данас* многоструко више извештава о овој теми у односу на друга два медија. Другим речима, о еколошким последицама рударења је извештавано готово искључиво у контексту јавне расправе о конкретном примеру.

Графикон 3. Број издвојених наслова у дневним листовима по кључној речи „литијум”

Извор: Обрада аутора

Након упоредне анализе фреквентности извештавања три медија, потребно је рећи нешто више о основним порукама које ови медији омасовљују.

ТЕМАТСКА АНАЛИЗА

Дневни лист *Политика* *Мини-хидроелектране*

Истраживачи су издвојили три робусне теме које чине окосницу дискурса на тему МХЕ, при чему један наслов није био уклопив. Прва тема се може назвати као *стање ствари „на терену”* пошто је карактеришу сведени наслови који истичу фактицитете (број планираних локација изградње, последице по конкретну реку и слично). Друга издвојена тема се односи на *вишезначну улогу државе* пошто издвојени

наслови истичу опрез политичких челника и регулативе везане за изградњу МХЕ, санкције услед малверзација, али и чињеницу да Република Србија подстиче овај вид производње електричне енергије. Трећа издвојена тема јесте *противљење јавног мњења*, пошто наслови који су увршћени у ову тему истичу различите протесте против изградње МХЕ и сукобе који могу ескалирати из оваквих друштвених акција.

Што се тиче квантитативног аспекта, од укупно 36 узоркованих наслова, прва тема је обухватила четири наслова (око 11%), друга тема 14 наслова (око 39%), а трећа 17 наслова (око 47%). Самим тим, може се закључити да је дискурс о МХЕ у листу *Политика* концентрисан на незадовољство јавног мњења поводом овог облика производње енергије, с једне стране, и различитих корака које политички челници и државни органи предузимају како би се максимизовала корист од МХЕ, њихови негативни ефекти свели на минимум, с друге. Може се рећи да постоји „дијалог” (видети: Bakhtin 1981) између ове две теме: на противљење јавног мњења, политички актери одговарају умирујуће, наглашавајући одговоран приступ овом проблему.

Загађење ваздуха

Извештавање о аерозагађењу у дневном листу *Политика* се може груписати у три тематске целине, при чему 11 наслова од узоркованих 123 (око 9%) нису били уклопиви. Прва тема може се дефинисати као *мере за бољи ваздух у Србији*, пошто у себи садржи наслове који наглашавају међународне, националне и локалне правне регулативе, општа улагања у смањење аерозагађења, као и улагања у одређене технологије. Друга издвојена тема се односи на *скретање пажње тј. подизање свести о аерозагађењу*. Ову тему карактерише указивање на значај загађења ваздуха и пратећих ризика, извештавање о технологијама за његово праћење, као и наслови о протестима као виду друштвене акције у циљу побољшања квалитета ваздуха. Последња издвојена тема се

односи на *квалитет ваздуха у Србији*. У ову тему сврстани су наслови који извештавају о општем (не)квалитету ваздуха у односу на Србију и свет, као и о различитим разлозима за такво стање. Такође, ову тему карактерише повећана афективна шаржираност речника извештавања.

Што се тиче компаративне анализе заступљености тема, степен аерозагађења је обрађен кроз 61 наслов (око половине узорка наслова), подизање свести заузима око 27% (33 наслова), док су различите стратегије побољшања квалитета ваздуха приказане кроз 22 наслова (око 18%). Самим тим, може се закључити да лист *Политика* негује један мање-више хомоген дискурс о квалитету ваздуха. У њему доминира извештавање о аерозагађењу, при чему наслови који указују на значај овог проблема и различитих системских корака у његовом разрешавању читаоцима недвосмислено указује да је у питању озбиљан проблем који опстаје и ка коме су усмерени значајни ресурси.

Литијум

Истраживачи су систематизовали наслове у четири општије теме, при чему је 19 од узоркованих 176 наслова (око 11%) неуклопиво у њих. Прву тематску целину је могуће окарактерисати као „реални” *контекст* пошто су наслови сврстани у ову тему извештавали јасно и неутралним речником о појединостима везаним за рударење литијума – правне одлуке, статус пројекта „Јадар”, динамика истраживања налазишта и слично. Друга издвојена тема јесте *значај и корист рударења литијума* и обухвата наслове који наглашавају економске и геополитичке предности рударења, позитивне и/или „умирујуће” ставове политичких челника и других релевантних актера, као и поштовање свих стандарда приликом експлоатације тј. свођење негативних последица на минимум. Трећа тема се може дефинисати као *делегитимизација противљења рударења* пошто је основна карактеристика наслова који су увршћени у ову тему

побијање аргументације против рударења литијума кроз дискредитацију појединих политичких актера, наглашавање апсурдности опште забране рударења, али и истицање страних утицаја на одлучивање о рударењу литијума. Последња издвојена тема се односи на *став јавног мњења Србије* у вези са рударењем литијума. У питању је тема која у себи садржи наслове који јасно извештавају о незадовољству грађана (нпр. протести) и различитих друштвених актера, као и наслове који уопштено говоре о значају уважавања мишљења народа за тему од националног значаја.

Опште узев, дискурс о рударењу литијума у листу *Политика* садржи мање-више јасно подржавајући став за рударење литијума у Србији. У прилог оваквом закључку говори узајамно подржавајући однос између друге и треће теме (нагласак на користи рударења и штетности противљења истом), као и реторичка стратегија примећена приликом узорковања: наслови који говоре афирмативно или неутрално о рударењу литијума у Србији често садрже епистемичке ауторитете као што су научна и образовна елита Србије. Другим речима, може се закључити да је рударење литијума у Србији, по листу *Политика*, просто политизација еколошког питања, а не његова чињенична проблематизација.

У прилог реченом говори и заступљеност издвојених тема – друга тема обухвата 47 наслова (око 27%), а трећа 40 наслова (скоро 23%). Могуће је претпоставити да се описаној дијади теме које се односе на контекст догађања (40 наслова, скоро 23%) и ставове грађана (18 наслова, око 10%) заправо не супротстављају, пошто наслови у њима наглашавају поступке друштвених институција и уважавање ставова јавног мњења (протести, као експлицитни вид противљења јавности рударењу, представљају непуних 6% узорка наслова и приказани су доминантно у контексту борбе за политичку власт). Поједностављено, може се претпоставити да је дневни лист *Политика* имао јасну агенду извештавања на ову тему.

Дневни лист Данас Мини-хидроелектране

Узорковани наслови (њих 79) су се јасно груписали у две основне теме (изузев 6 наслова, око 8%). Прва тема (око 71% тј. 56 наслова је обухваћено њом) представља *противљење изградњи МХЕ*. У питању су наслови који извештавају о протестима, петицијама и сличним друштвеним акцијама, али и о правним иницијативама и корацима појединаца, група и надлежних институција који, готово по правилу, за исход имају забрану изградње МХЕ или њено стављање ван функције. Друга тема, заступљена у 23 наслова (око 29% узорка), односи се на различите *негативне аспекте МХЕ*. У питању су наслови који фокус стављају на штету по животну средину и друштво, зараду појединаца, као и упитну улогу државних челника и различитих друштвених и међународних институција у стварању и одржавању проблема изазваних изградњом МХЕ.

Узете заједно, две издвојене теме чине срж монолитног и концизног дискурса дневног листа *Данас* о МХЕ. Прецизније, у питању је доследно извештавање о штетности овог вида производње енергије, при чему је могуће направити паралелу између утицаја МХЕ и мотива актера који имају користи (или макар немају штете) од њих. Истовремено, узорковани наслови стварају утисак потпуно уједињене јавности у њеној борби против изградње МХЕ. Самим тим, у питању је недвосмислени, „црно-бели” приказ озбиљног енергетског и еколошког питања.

Загађење ваздуха

Истраживачи су дефинисали две робусне тематске целине, од чега 25 наслова није било могуће уклопити (око 8% узорка од укупно 307 наслова). Прва и убедљиво доминантна тема може се дефинисати као *проблем квалитета ваздуха у ужем смислу* пошто наслови обухваћени овом

темом (њих 216 тј. око 70% узорка) садрже различите фактицитете о мониторингу аерозагађења, његовом степену (по правилу, великом), узроцима (нпр. индустрија) и здравственим последицама. Поједностављено, ова тема чини основу дискурса и за циљ има подизање свести о значају и изражености овог еколошког проблема. Друга издвојена тема, присутна у 72 наслова (око 23% узорка) се односи на различите *(не)одговарајуће (не)институционалне одговоре* на загађење ваздуха. У питању је целина коју карактеришу неформални облици друштвеног деловања (протести, уградња пречишћивача ваздуха, указивање на значај аерозагађења и давање смерница за понашање и слично), као и поступци државних институција и других релевантних актера у циљу смањења аерозагађења (улагања, закони, седнице, казне итд.). Наслови обухваћени потоњом темом су својствени по израженој критичкој позицији о аерозагађењу – готово по правилу, кривица се приписује надлежним институцијама услед пропуста у борби са овим еколошким проблемом. Самим тим, дискурс о аерозагађењу у дневном листу *Данас* је, иако нијансиран, концизан и недвосмислен – загађење ваздуха у Србији је озбиљан еколошки проблем без задовољавајућих решења (издвојени национални ресурси су недовољни и/или лоше искоришћени).

Литијум

Кроз анализу 591 узоркована наслова, истраживачи су издвојили четири теме које чине окосницу дискурса дневног листа *Данас* о рударењу литијума у Србији (109 наслова тј. око 18% није се могло тематски уклопити). Прва издвојена тема, која чини око 13% узорка (уочена у 78 наслова) се односи на *разумевање утицаја рударења литијума*. У питању су наслови који у први план стављају негативне аспекте рударења и потребу за уважавањем става народа и друштвеним дијалогом на ову тему, „под патронатом” струке. Друга тема, присутна у 122 наслова (скоро 21% узорка), се

односи на *статус пројеката рударења*. Њу карактеришу наслови који извештавају о просторним плановима, улагањима и различитим политичким и правним корацима о судбини пројеката експлоатације (забране, седнице, одлуке надлежних органа итд.). Трећа тема, разрађена кроз 258 наслова (скоро 44%), односи се на *различите облике противљења рударењу* литијума. У питању су наслови који експлицитно извештавају о друштвеним акцијама (нпр. протести) против рударења по целој Србији, ређим примерима противљења страних актера, као и критикама заговорника експлоатације литијума и отпужби за њихову малициозност у поступцима и мотивима везаним за рударење. Последња издвојена тема, конкретизована у 95 наслова тј. око 16% узорка, представља негацију претходне теме, пошто се односи на *заговарање рударења литијума*. Прецизније, у питању су наслови који указују на економске користи рударења, могућност безбедне експлоатације руда, наглашену заинтересованост страних актера за овај подухват, као и на различите примере делегитимизације појединаца и група који се противе рударењу литијума у Србији. Заједничка одредница поменутог „дијалога” јесте његова изразита политизација. Наиме, и трећа и четврта тема у први план стављају политичке актере и њихове супротстављене позиције. Овај податак је посебно значајан услед већинског удела ових тема у узорку наслова. Могуће је, стога, закључити да је дискурс дневног листа *Данас* у контексту рударења литијума високо заступљен и нијансиран. Међутим, ове особине се налазе „у другом плану” у односу на политичку борбу, готово по правилу, против рударења.

Дневни лист *Блиц* Мини-хидроелектране

Истраживачи су 63 узоркована наслова груписали у две робусне тематске целине, изузев пет (око 8%) претерано

специфичних и/или вишесмислених наслова. Прва издвојена тема (присутна у 32 наслова тј. око 51% узорка) покрива наслове који на различите начине указују на *опасност изградње МХЕ*. У ову тему спадају наслови који извештавају о еколошким и друштвеним ризицима овог вида производње електричне енергије, као и наслови који скрећу пажњу на регулативу на локалном и националном нивоу (превасходно забране) које би требало да спрече и/или минимизују штетне последице МХЕ. Друга издвојена тематска целина, примећена у 35 наслова (око 55% узорка), односи се на различите облике *противљења јавног мњења* поводом изградње МХЕ у Србији. У питању су наслови који извештавају о различитим облицима протеста и сукоба, с једне, и нагласку на малициозности актера који су за изградњу ових енергетских објеката, с друге стране. Другим речима, ова тема илуструје незадовољство народа и истовремено га оправдава приписивањем негативних особина појединцима и групама које се залажу за МХЕ. Ове теме чине „два лица” хомогеног дискурса кога негује дневни лист *Блиц*. У питању је, дакле, доследно извештавање о негативним аспектима изградње МХЕ – њихов повод за изградњу је богаћење појединаца, ефекат на природу је поражавајући и једино решење које се нуди у овом дискурсу јесте „стајање на пут” (физички и правно) овом виду производње електричне енергије.

Загађење ваздуха

Од узоркованих 140 наслова, њих 11 (око 8%) се нису могли смислено груписати у следеће тематске целине. Прва тема, присутна у 97 наслова тј. око 69% узорка, односи се на *квалитет ваздуха у Србији*. У питању су наслови који извештавају о мерењу (не)загађености ваздуха, узроцима таквог стања и подацима, општем значају и последицама који аерозагађење има за друштво, као и индивидуалним препорукама за минимизирање штетних последица овог проблема. Друга тематска целина (примећена у 34 наслова

тј. око 24% узорка) представља *одговор институција и грађана Србије* на аерозагађење. У питању су наслови који извештавају о друштвеним акцијама (нпр. петиције мештана), регулативама, препорукама, трошковима и улагањима државе у циљу смањења аерозагађења, али и пропустима надлежних у овим покушајима.

Самим тим, дискурс о аерозагађењу у дневном листу *Блиц* одликује монолитна структура: у питању је озбиљан и хронични национални проблем чије решење у скоријем року није извесно. Прецизније, нагласак је стављен на извештавања о загађености ваздуха, као и здравственим и фискалним последицама таквог стања. Лонгитудинални аспект аерозагађења не постоји, већ се у овом дискурсу квалитет ваздуха третира као „замрзнут у времену”. Стога, основна конотација извештаваних индивидуалних, групних и институционалних мера које се предузимају јесте неизвесност услед одсуства информација о њиховој краткорочној, средњерочној и дугорочној делотворности.

Литијум

Извештавање дневног листа *Блиц* о рударењу литијума у Србији је груписано у три робусне теме, изузев 17 наслова (око 12% од укупно 144). Прва издвојена тема (присутна у 28 наслова, око 19% узорка) односи се на *позитивни потенцијал литијума* за Србију. У питању су наслови који наглашавају економску корист, стручан и одговоран приступ експлоатацији, као и нагласак приоритету безбедности животне средине од стране релевантних актера. Друга значајна тематска целина (присутна у 29 наслова, око 20% узорка) представља *политизацију експлоатације литијума*. Наиме, наслови обухваћени овом темом у први план стављају међусобне оптужбе политичких челника у Србији тј. дискредитације и делегитимизације власти, опозиције и/или противника рударења, као и (де)стабилизујући утицај страних држава и интереса. Другим речима, основни аспект

ове теме јесте скретање пажње са озбиљног еколошког и економског питања, од стране (интер)националних челника, зарад преиспитивања политичког *status quo*. Последња, убедљиво доминантна, издвојена тема (присутна у 87 наслова, око 60% узорка) јесте *контекст рударења литијума*. Прецизније, у питању су наслови који недвосмислено указују на стање пројеката рудника, ефекте испитивања земљишта, правне акте који их регулишу, као и друштвене акције против рударења (и њихове последице).

Узете заједно, три издвојене теме чине окосницу дискурса који је у значајној мери фрагментисан. Слично дневном листу *Политика*, извештавање о општој користи рударења и његовој злоупотреби од стране различитих актера се међусобно допуњују – у питању је стратешка прилика за Србију која се, услед њеног значаја, доводи у питање зарад интереса који не доприносе бољитку друштва. Насупрот томе, оваква порука није „уоквирена” подржавајућим контекстом – истраживања су праћена загађењем, богатство лежишта литијумских руда у Србији је упитно, јавност се противи овом подухвату, а локалне и националне институције махом спутавају планове рударења. Самим тим, читаоцима се не пружа недвосмислена и концизна порука на ову тему, већ је њима „препуштено” разрешавање описаног несклада.

ЗАКЉУЧАК

Основни циљ рада био је пружање увида у временску динамику извештавања домаћих дневних листова о различитим еколошким изазовима Србије, уз нагласак на садржај порука које се пласирају јавности. Уважавајући описани задатак, анализе садржаја наслова су јасно указале да сва три дневна листа излазе из оквира неутралних и чињеничних описа три анализирана еколошка проблема. Овај налаз је у складу са ранијим истраживањима (нпр. Tasić 2024) о ризику да средства масовног информисања заправо могу „замагли” објективну јавну дискусију кроз политизације

одређених тема, употребу емотивно набијеног речника и слично. Друго, сва три анализирана медија показују релативне сличности у динамици извештавања, пошто их карактеришу мање-више исте године врхунца бављења одређеном темом, без обзира на разлике у конкретном степену извештавања. Слична ситуација се може уочити и на нивоу формалне заступљености одређених садржаја: *Блиц*, *Данас* и *Политика* извештавају о чињеницама везаним за одређене еколошке изазове, али пажњу усмеравају и на друштвено разумевање и ношење са њима. Међутим, значење ових општих оквира се разликује између медија. У случају МХЕ, три дневна листа показују највише сличности, пошто указују на објективне ризике њихове изградње и општи друштвени опрез и/или незадовољство према МХЕ. Међутим, разлике долазе до изражаја у случају аерозагађења у Србији: сва три листа јасно указују на његов степен, с тим да дневни лист *Политика* оставља утисак институционалне борбе са овим проблемом, дневни лист *Блиц* остаје недоречен по питању успешности ових поступака, док *Данас* експлицитно дефинише ове покушаје као недовољне и/или неодговарајуће. Врхунац разлика је примећен у случају рударења литијума. На једном екстрему, налази се дневни лист *Политика*, који мање-више систематски заступа експлоатацију. На другом полу, *Данас* доследно оспорава овај подухват. Оба пола су слична у томе што снажно негују политичке импликације и позиције око рударења, посвећујући мање пажње конкретним и „реалним” подацима које би читаоцима помогли да се информишу. У средини овог спектра налази се *Блиц*, чији дискурс није у могућности да интегрише политичке и фактичке елементе експлоатације литијума у долини Јадра.

Значај поменутих резултата је посебно уочљив уколико се иступи из проблематике подизања свести јавног мњења, на шта се овај рад доследно позивао. Прецизније, упоредна анализа дневних листова је јасно указала да средства масовног информисања могу имати сопствену агенду извештавања. Стога, различите реторичке стратегије које политикују

одређено еколошко питање могу постати предмет анализе будућих истраживања (оно што се у овом истраживању може дефинисати као „шум”, а не податак). На описани правац истраживања се надовезује и анализа главних актера у медијском дискурсу. Ко су доносиоци еколошких стратегија, а ко су носиоци њихове легитимности? У каквом су односу политички челници и јавно мњење? Које групе из јавног живота Србије се доследно „прескачу” приликом извештавања (нпр. илегална ромска насеља)? Ово су само нека од питања на која овај рад није могао дати јасан одговор, а која чине неизоставни део обухватне анализе дискурса. На крају, значај овог рада се огледа и у томе што указује на реактивну улогу медија – о различитим еколошким проблемима расправља се, готово по правилу, када је немогуће неприметити њихове штетне ефекте. Самим тим, будућа истраживања могу проблематизовати улогу медија: да ли је могуће да они, од простог известиоца актуелног стања, постану канали превентивног деловања, као и јавни подсетници на нерешене еколошке проблеме.

На овом месту, треба нагласити да овај рад није без својих недостатака. Прво, људски, материјални и временски ресурси су ограничили број медија који ће бити предмет упоредне анализе. Друго, исти узрок налази се и у одсуству испитивања извештавања о другим еколошким темама од националног значаја (депоније, пијаћа вода итд.). Треће, аутори су на више места наглашавали тешкоће тематске систематизације наслова. Могуће је претпоставити да се проблем не крије искључиво у новинарском стилу писања, већ да је и приступ истраживача индуктивној анализи довео до таквог стања. Уважавајући речено, овај рад треба да послужи као позив за обухватнија истраживања еколошког медијског дискурса у Србији. Прецизније, могуће је очекивати да ће лонгитудинална анализа већег броја новинских издања и интернет портала, од стране истраживачких тимова, разрешити (или пак повећати) проблем недоречености наслова, да ће се изоловати додатне робусне поруке тј. теме

(о анализирањем, али и о другим еколошким питањима), те да ће се са већом репрезентативношћу расправљати о аспектима еколошког дискурса медија у Србији.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Agencija za energetiku Republike Srbije [AERS] 2025. „Izveštaj o radu Agencije za energetiku za 2024. godinu”. *Agencija za energetiku Republike Srbije*. Poslednji pristup 28. novembar 2025. <https://aers.rs/media/FILES/Izvestaji/Godisnji/Izvestaj%20Agencije%202024.pdf>.
- Arežina, Vera. 2010. *Problem merenja ekološke bezbednosti*. Beograd: MST Gajić.
- Arežina, Vera, and Nenad Spasojević. 2022. “Environmental Security in the Balkan Region”. In *Contemporary Issues in The Balkans, Middle East, Asia & Africa*, ed. Nesrin Kenar, 53–68. London: IJOPEC Publication.
- Bakhtin, Mikhail. 1981. “Discourse in the novel”. In *The dialogical imagination: four essays by M.M. Bakhtin*, ed. Michael Holquist, 259–422. Austin: University of Texas Press.
- Balkan Green Energy News*. 2024. “Jadar project timeline: a full overview of the most controversial investment in Serbia’s recent history”. *Balkan Green Energy News*. September 20, 2024. <https://balkangreenenergynews.com/jadar-project-timeline-a-full-overview-of-the-most-controversial-investment-in-serbias-recent-history/>.
- Braun, Virginia and Victoria Clarke. 2006. “Using thematic analysis in psychology”. *Qualitative research in psychology* 3 (2): 77–101. DOI: 10.1191/1478088706qp063oa.
- Đurišić, Željko, i Bojana Škrbić. 2022. „Potencijal energije sunca i vetra za strateško planiranje dekarbonizacije proizvodnje električne energije u Srbiji.” *Energija, ekonomija, ekologija* 24 (4): 1–11. DOI: 10.46793/EEE22-4.01D.

- Falkner, Robert. 2016. "The Paris Agreement and the New Logic of International climate politics". *International Affairs* 92 (5): 1107–1125. DOI: 10.1111/1468-2346.12708.
- Galjak, Marko, and Marina Budić. 2024. "Public perceptions of fossil and alternative energy in Serbia Between NIMBYism and nationalism". *Energy Policy* 190: 1–12. DOI: 10.1016/j.enpol.2024.114137.
- Janačković, Branko. 2020. „Zbog gradnje male hidroelektrane u Rakiti mogla bi da se umeša i Evropa”. *Blic*. 1. mart 2020. <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/zbog-gradnje-male-hidroelektrane-u-rakiti-mogla-bi-da-se-umesa-i-evropa/h818cy7>.
- Krstić, Aleksandra. 2022. „Lokalni mediji kao nosioci promena: uticaj lokalnog novinarstva na rešavanje socijalnih i ekoloških problema u opštinama u Srbiji”. *Kritika* 3 (2): 205–227. DOI: 10.5281/zenodo.7369673.
- Marković, Miodrag. 2022. „Ko su glavni igrači u biznisu istraživanja ruda u Srbiji”. *BIRN*. 14. jun 2022. <https://birn.rs/ko-su-glavni-igraci-u-biznisu-istrazivanja-ruda-u-srbiji/>.
- Mišić, Mile, and Anastassia Obyedenkova. 2022. "Environmental conflict, renewable energy, or both? Public opinion on small hydropower plants in Serbia". *Post-Communist Economies* 34 (5): 684–713. DOI: 10.1080/14631377.2021.1943928.
- Nadić, Darko. 2012. *Ogledi iz političke ekologije*. Beograd: Čigoja štampa.
- Newman, Nic, Amy Ross Arguedas, Craig T. Robertson, Rasmus Kleis Nielsen, and Richard Fletcher. 2025. "Reuters Institute Digital News Report 2025". Reuters Institute. Last access Janury 15, 2026. https://sanef.org.za/wp-content/uploads/2025/06/Digital_News-Report_2025.pdf.
- Pešić, Jelena, i Jelisaveta Vukelić. 2025. "Transnationalization vs. Eco-Nationalism: Discursive Framing of Environmental Struggles in Serbia". In *Contentious Politics in the Transnational Arena*, eds.

- Chiara Milan and Aron Buzogány, 101–122. Cham: Palgrave Macmillan. DOI: 10.1007/978-3-031-86209-0_5.
- Portal Krug*. 2025. „Bitka za reku Studenicu: Meštani i aktivisti traže UNESCO zaštitu svetske baštine od MHE projekata”. *Portal Krug*. 24. novembar 2025. <https://www.krug.rs/bitka-za-reku-studenicu-mestani-i-aktivisti-traze-unesco-zastitu-svetske-bastine-od-izgradnje-mhe-projekata/>.
- Simić, Savo, i Nenad Spasojević. 2022. „Zeleni u političkom životu Republike Srbije: od nominalnog preko marginalnog ka izbornom akteru”. U *Perspektive političkih nauka u savremenom društvu*, ur. Andrea Matijević i Nenad Spasojević, 137–162. Beograd: Institut za političke studije.
- Simonović, Predrag, Ratko Ristić, Vukašin Milčanović, Siniša Polovina, Ivan Malušević, Boris Radić, Tamara Kanjuh, Ana Marić, and Vera Nikolić. 2021. “Effects of run-of-river hydropower plants on fish communities in montane stream ecosystems in Serbia”. *River Research and Applications* 37 (5): 722–731. DOI: 10.1002/rra.3795.
- Spasić, Vladimir. 2025. „Više od 200 naučnica i naučnika potpisalo apel protiv gradnje MHE Studenica S4 – Gradina”. *Balkan Green Energy News*. 27. mart 2025. <https://balkangreenenergynews.com/rs/vise-od-200-naucnica-i-naucnika-potpisalo-apel-protiv-gradnje-mhe-studenica-s4-gradina/>.
- Spasojević, Nenad. 2021. „Da li raste uloga zelenih partija i pokreta pred nastupajuće izbore u Srbiji?” *Klima101*. 1. jul 2021. <https://klima101.rs/zeleni-pokreti-u-srbiji-izbori/>.
- Spasojević, Nenad. 2022a. „Primena kvalitativnih i kvantitativnih istraživačkih metoda u ispitivanju javnog mnjenja o problemu aerozagađenja u Republici Srbiji”. *Politička revija* 72 (2): 203–223. DOI: 10.22182/pr.7222022.12.
- Spasojević, Nenad. 2022b. „Uloga Agencije za energetiku Republike Srbije u regulaciji energije iz obnovljivih izvora

- studija slučaja vetropark ‘ČIBUK 1’”. *Administracija i javne politike* 17 (1): 33–56. DOI: 10.22182/ajp.1712022.2.
- Spasojević, Nenad. 2022c. „Zelene partije u Republici Srbiji – ideja bez kontinuiteta”. U *Trideset godina od obnove višestranačja u Srbiji: iskustva i perspektive*, ur. Nikola Mladenović i Petar Matić, 276–294. Beograd: Institut za političke studije.
- Spasojević, Nenad, i Nemanja Milović. 2021. „Koliko mediji u Srbiji izveštavaju o klimatskim promenama?” *Klima 101*. 24. jun 2021. <https://klima101.rs/mediji-izvestavanje-klimatske-promene/>.
- Stojanović, Boban, Aleksandar Ivković, i Boris Kaličanin. 2025. *Alternativni izveštaj o položaju i potrebama mladih u Srbiji – 2025*. Beograd: Krovna organizacija mladih Srbije.
- Tasić, Tamara. 2024. “Moral panic in the narratives of online media in Serbia”. *SCIENCE International journal* 3 (4): 155–160. DOI: 10.35120/sciencej0304155t.
- Tasić, Viša M., Aca V. Božilov, Nikola Z. Mišić, Dušan B. Topalović, Ivana S. Randelović, Nikola S. Mirković, and Vladan V. Kamenović. 2023. “A portable air quality monitor based on low-cost sensors”. *Thermal Science* 27 (3B): 2309–2319. DOI: 10.2298/TSCI220118107T.
- Todić, Dragoljub. 2021. „Klimatske promene – globalni činilac međunarodnih odnosa i liderske ambicije Evropske unije”. U *Razvojni pravci Evropske unije nakon pandemije KOVID 19*, ur. Nevena Stanković, Dragana Dabić, i Goran Bandov, 59–76. Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu. DOI: 10.18485/iipe_postkovid.2021.ch3.
- UNDP Srbija. 2025. „Kvantitativno istraživanje javnog mnjenja u Srbiji o životnoj sredini i klimatskim promenama”. *UNDP Srbija*. 8. maj 2025. <https://www.undp.org/sr/serbia/publications/kvantitativno-istrazivanje-javnog-mnjenja-u-srbiji-o-zivotnoj-sredini-i-klimatskim-promenama>.

- United Nations Framework Convention on Climate Change [UNFCCC], FCCC/CP/2015/L.9/Rev.1 (2015), Adoption of The Paris Agreement on 12 December 2015.
- Vukelić, Jelisaveta, Mina Petrović, and Ana Kukuridi. 2021. “Environmental Activism in Serbia: Challenges to Cooperation Between Professional and Grassroots Organisations”. *Balkanologie* 16 (2): 1–17. DOI: 10.4000/balkanologie.3485.
- Wiatros-Motyka, Małgorzata, and Kostantsa Rangelova. 2025. “Global Electricity Mid-Year Insights 2025”. Last Accessed November 26, 2025. *EMBER*. <https://ember-energy.org/app/uploads/2025/10/Global-Electricity-Mid-Year-Insights-2025-PDF.pdf>.
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o ministarstvima [ZIDZM], „Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 62/2017.
- Zelena Srbija. 2024. „Građanski monitoring: Od 79 opština u Srbiji vazduh zagađen u 47”. *Beta*. 27. novembar 2024. <https://beta.rs/content/215398-gradanski-monitoring-od-79-opstina-u-srbiji-vazduh-zagaden-u-47>.

Miloš Jevtić*

Institute for Political Studies, Belgrade

Nenad Spasojević**

Institute for Political Studies, Belgrade

ENVIRONMENTAL DISCOURSE OF THE MEDIA IN SERBIA***

Resume

The authors of this paper examine the ways in which the media in Serbia have reported on environmental issues, with the aim of identifying their frequency, content structure, and dominant themes in the headlines of print newspapers and online news portals. The relevance of the selected topic is grounded in public opinion research, which has consistently demonstrated a growing level of public interest in issues related to environmental degradation. In other words, environmental problems, climate change, and energy transitions – albeit in different forms and to varying degrees – have gained increasing prominence within the Serbian public sphere. Accordingly, a content analysis was conducted on a sample of articles published in various print media outlets and online portals over the period from 2015 to 2025. The selected time frame enabled insight into

* E-mail address: milos.jevtic@ips.ac.rs; ORCID: 0000-0002-3913-8993.

** E-mail address: nenad.spasojevic@ips.ac.rs;
ORCID: 0000-0002-8677-3834.

*** This article was created as a result of scientific research within the Institute for Political Studies funded by the Ministry of Science, Technological Development and Innovation of the Republic of Serbia. Paper was presented at the conference “Perspectives of Political Sciences in Contemporary Society IV”, held on December 4–5, 2025, organized by the Institute for Political Studies, Belgrade.

the longitudinal relevance of these issues for mass media, reflected in the number of headlines, but also a better understanding of the broader ecological and economic context (the planning of mini-hydropower plant construction, air pollution, the announcement of various mining projects, etc.). The analysis is limited to headlines as the primary carriers of information, given their role in directing readers' attention in line with their interests. A mixed-methods approach combining quantitative and qualitative analysis was employed in order to capture a broader range of characteristics of media discourse, such as the representation of various environmental issues, the style of reporting, and its informational value, and the presence of critical or sensationalist framing.

Keywords: environmental issues, media, content analysis, Republic of Serbia

**** Овај рад је примљен 28. јануара 2026. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 4. марта 2026. године.